

08.06.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**08 Haziran 2023
Perşembe**

08.06.2023

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

08 Haziran 2023 Perşembe

YASAMA BÖLÜMÜ

TBMM KARARI

1372 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına İstanbul Milletvekili Numan KURTULMUŞ'un Seçildiğine Dair Karar

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİK

— Karadeniz Teknik Üniversitesi Deprem ve Yapı Sağlığı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

TEBLİĞ

— Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No:2019/1)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

YARGI BÖLÜMÜ

DANIŞTAY KARARI

— Danıştay Başkanlar Kurulunun 2023/3 Sayılı Kararı

Bakan Yumaklı: Üretim ve üretici odaklı bir yüzyıl başladı

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, üretim ve üretici odaklı bir yüzyılın başladığını belirterek, "Gübre ve mazot gibi girdi kalemlerinde dışa bağımlılığı azaltmak üzere tarihi adımlar atacağız." dedi.

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, 'Türkiye Yüzyılı Tarım ve Orman Vizyonu'nu hayata geçirmeye başladıklarını belirterek, "Türkiye Yüzyılı'nı üretimin ve üreticinin yüzyılı yapacağız." ifadesini kullandı.

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, sosyal medya hesabı Twitter'dan yaptığı açıklamada, 'Türkiye Yüzyılı Tarım ve Orman Vizyonu'nu hayata geçirmeye başladıklarını söyledi. Yumaklı, girdi maliyetlerini düşürecek, verimliliği artıracak, tarımı dijitalleştirecek, yönetimi sadeleştirecek, üretim ve üretici odaklı bir "yüzyıl" başladığını bildirdi.

Küresel ısınma, salgın, savaşlar ve doğal afetlerin tarımı daha da stratejik bir konuma getirdiğine dikkati çeken Yumaklı, tarımsal üretim ve girdilerde ezberlerin bozulduğunun altını çizdi.

Yumaklı, tarımsal dönüşümün kaçınılmaz hale geldiğine işaret ederek, "Yeni dünyanın yeni üretim normallerini 'Türkiye Yüzyılı'nda bizler yazacağız. Avrupa'nın en büyük tarımsal hasılaya sahip ülkesi Türkiye yazacak, fedakar ve cefakar Türk çiftçisi yazacak. Kazanan üreticimiz olacak. Kazanan güvenli ve makul fiyatla gıdaya erişen tüketicimiz olacak. Kazanan Türkiye ve Türkiye dostları olacak." değerlendirmesinde bulundu.

08.06.2023

Köklü geçmiş, 21 yıllık tecrübe ve ilk günkü heyecanla yola daha güçlü devam ettiklerini vurgulayan Yumaklı, değişimin öncüsü Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde ve işaret ettiği hedefler doğrultusunda "Türkiye Yüzyılı Tarım ve Orman Vizyonu"nu hayata geçirmeye başladıklarını bildirdi.

Yumaklı, üretimin ilk aşamasından son tüketim kademesine kadar planladıkları yapısal adımları tek tek gerçekleştireceklerini belirterek, şunları kaydetti: "Gübre ve mazot gibi girdi kalemlerinde dışa bağımlılığı azaltmak üzere tarihi adımlar atacağız. Gıda ile ilgili enflasyona sebep olan etkenleri ortadan kaldıracacağız. Bakanlık teşkilatımız çok çalışacak ama en çok da bu dönüşümü gençlerimizle birlikte gerçekleştireceğiz. Genç kardeşim, Türkiye Yüzyılı seninle başlasın."

Buğday alım fiyatlarında piyasa beklentisi karşılandı

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Toprak Mahsulleri Ofisi'nin müdahale buğday alım fiyatını açıkladı. Belirlenen fiyat, sektörde belirsizliği ortadan kaldırması nedeniyle pozitif değerlendirilirken piyasa beklentisini de karşıladı.

Çukurova'da buğday hasadı tamamlanmak üzereyken, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Toprak Mahsulleri Ofisi'nin belirlediği (TMO) müdahale alım fiyatlarını açıkladı. Buna göre alım fiyatları ekmeklik buğdayda ton başına 8 bin 250 lira, arpada ise 7 bin lira olarak belirlendi.

Bu fiyatlara ilave olarak Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı üreticilere buğdayda ton başına bin lira, arpada ise 500 lira prim verilmesine karar verildi. Belirlenen fiyatlar, bir süredir açıklama bekleyen üreticilerin belirsizliklerini ortadan kaldırdı ve sektörde pozitif karşılandı.

Açıklanan taban alım fiyatları ve 1000 TL'lik desteğin, piyasa beklentisini karşıladığını söyleyen Uluslararası Un Sanayicileri ve Hububatçılar Birliği Başkanı Dr. Eren Günhan Ulusoy, geçtiğimiz yıla oranla yüzde 30 civarında bir fiyat artışı kaydedildiğini ve bu artışın maliyet artışlarını karşılar nitelikte olduğunu belirtti.

Ulusoy sözlerini şu şekilde sürdürdü: "Özellikle çiftçimizin geçen yıldan daha fazla bir verim beklemesi sebebiyle eline geçecek toplam gelir, geçen seneye göre daha yüksek olduğundan çiftçinin beklentisine uygun bir fiyat olduğunu söyleyebiliriz."

Fiyatlar üreticilere can suyu olacak

Adana Ticaret Borsası (ATB) Başkanı Şahin Bilgiç, binbir emek ve zahmetle üretim yapan çiftçilere can suyu olan buğday alım fiyatı konusunda şunları söyledi: "Bu

fiyatlardan TMO ve lisanslı depolarda buğday alımına başlandı. Dünya fiyatları ile yeni açıklanan bu fiyatları karşılaştırdığımızda üreticilerimize devletimizin sahip çıktığını görüyoruz.

Tarım alanlarımızda ekip dikeceğimiz bir karış boş toprak bırakmayacağız. Tarımda sürdürülebilirlik ve kendi kendimize yetebilmek ancak böyle sağlanabilir. Tüm üreticilerimize emeklerinin karşılığını alacakları bereketli bir yıl olması dileklerimizle, açıklanan buğday fiyatları hayırlı olsun."

TMO 2023 yılı buğday fiyatının çiftçiyi buğday ekimine daha çok teşvik edeceğini belirten Orta Anadolu Un Sanayicileri Derneği Başkanı Hüseyin Emre Tekbaş, sürdürülebilir bir piyasa için en iyi fiyatın belirlendiğini belirtti.

Dünyada tahıl koridoru ve artan rekolteyle birlikte fiyatların önemli oranda düştüğünü, Türkiye'de de iyi bir rekoltenin beklendiğini belirten Tekbaş, bu ortamda açıklanan fiyatla beraber hem çiftçinin korunduğunu hem de nihai tüketicinin gözetildiğini söyledi. Bu sezon Konya'nın buğday rekoltesinin 2 milyon tonu, arpa rekoltesinin de 1 milyon tonu aşacağını tahmin edildiğini söyleyen Tekbaş, "Bereketli bir sezon yaşayacağız inşallah.

Bu bereketli sezonda çiftçimizin kâr etmesi ve seneye de buğday ekimine yönelmesi değerlidir. Hammaddesi buğday olan un, makarna, irmik gibi gıda ürünlerinin tüketiciye uygun şekilde arzı önemlidir. Dünyada buğday fiyatlarının önemli ölçüde düşmesine rağmen açıklanan hububat müdahil alım fiyatları üretici, sanayici ve tüketici için olumlu olmuş, piyasanın beklentileri karşılanmıştır" dedi.

Konya Ticaret Borsası Başkanı Hüseyin Çevik ise İç Anadolu Bölgesi Orta Anadolu bölümünde üretimin hububat ağırlıklı olması ve bunun desteklenmesi gerektiğini belirtirken, bu fiyatın üretimi destekleyeceğine inandıklarını belirtti. Çevik, "Piyasanın beklediği fiyat ve 1000 lira destekle çiftçimizin eline 9 bin 250 lira geçecek. Gübre ve enerji gibi girdilerde düşüş var, bu da çiftçimizi memnun edecek bir fiyat" dedi.

Alım fiyatları revize edilmeli

Cumhuriyet Halk Partisi Adana Milletvekili, TBMM Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Üyesi Ayhan Barut ise buğday üretim maliyetinin tonda 8 bin lirayı geçtiğini ileri sürerek, "Buğday üretim maliyeti ortadayken, bu kadar yüksek enflasyon, artan döviz kurları ve fahiş zamlar varken, çiftçi niye zararına ürün satmak zorunda bırakılıyor?

Bu karar acilen revize edilip düzeltilmeli, buğday fiyatı en az 10 lira olmalı, artı 1 lira prim tüm üreticilere verilmelidir" ifadelerini kullandı. Barut, son 20 yılda 90 milyon ton buğday ithali gerçekleştirildiğini 25 milyar dolardan fazlasının yabancı çiftçilerin cebine girdiğini anımsattı.

TÜKETBİR: Kurbanlık hayvan arzında sıkıntı yaşanmayacak

Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Merkez Birliği (TÜKETBİR) Başkanı Bülent Tunç, ülkede yeteri kadar kurbanlık hayvan bulunduğunu ve Kurban Bayramı'nda arz sıkıntısı yaşanmayacağını söyledi.

Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Merkez Birliği (TÜKETBİR) Başkanı Bülent Tunç, Kurban Bayramı öncesinde kurbanlıklara ilişkin açıklamalarda bulundu. Üreticilerin elinde yaklaşık 1 milyon 500 bin büyükbaş ve 3 milyon civarında küçükbaş kurbanlık olduğunu belirten Tunç, üreticilerin aylar öncesinden hazırlıklarını yapmaya başladığını atardı. Tunç, "Yeteri kadar kurbanlık hayvan bulunuyor, vatandaşların kurbanlık bulmasında herhangi bir sorun olmayacak." dedi.

Tunç, küçükbaş kurbanlık fiyatlarının 5 bin lira ile 15 bin lira arasında olduğunu belirterek, "Kurbanlık hayvanların fiyatı bölgelere göre değişiklik gösteriyor. Büyükbaş hayvanın canlı kilogram fiyatı da 150 - 160 lira arasında değişiyor." diye konuştu.

"Üretici önünü görürse üretmekten vazgeçmez"

Üreticilerin ana maliyetlerinden birisinin yem olduğunu anımsatan Tunç, yem fiyatlarının da gübre ve mazot gibi maliyetlere bağlı olduğunu anlattı.

Tunç, tarım sektörünün üretime devam etmesinin hayvancılığı da olumlu etkilediğine işaret ederek, şunları kaydetti: "Tarımsal üretim azalırsa yem bulmakta sıkıntı yaşarız. Üreticiler maliyetlerin değişkenlik göstermesinden çok etkileniyor. Yeni dönemde Tarım ve Orman Bakanlığının sektöre eylem planı çizmesi tarım ve hayvancılık için çok iyi olacaktır. Bu konuda üzerimize düşen bir şey varsa yapmaya

08.06.2023

hazırız. Őu an üreticilerin sayısında azalma eğilimi var. Üretici eylem planlarıyla önünü görürse üretmekten vazgeçmez."

"Kurban pazar yerlerinde kira denetimi yapılmalı"

Tunç, hayvan pazarlarına ulaşım ve yer kiralama maliyetlerinin de kurbanlık fiyatlarını etkilediğine dikkati çekerek, "Belediyelerin kiraya vermesi gereken hayvan pazarlarını ikinci, üçüncü şahısların kiraladığını görüyoruz. Hem üretici hem tüketici mağdur oluyor. Kurban pazar yerlerinde kira denetimi yapılmalı." diye konuştu.

Öte yandan Tunç, yetkililer tarafından kurban pazarlarında gerekli kontrollerin yapıldığını belirterek, vatandaşların kurban pazarlarındaki hayvan yetiştiricilerinden güvenle alışveriş yapabileceklerini belirtti.

Şimşek: Kurallara dayalı politika oluşturma sözümüzü teyit ediyoruz

Ekonomi politikasının yönü ve derinliği tartışmalarının devam ettiği ve TL'nin hızla değer kaybettiği günün sonunda, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, kişisel sosyal medya hesabından İngilizce yaptığı açıklamayla "güven" mesajı verdi. Şimşek, bir süre sonra Türkçe gönderdiği mesajında ise "sabır ve zaman" istedi.

ANKARA (EKONOMİ)

Ekonomi politikasının yönü ve derinliği tartışmalarının devam ettiği ve TL'nin hızla değer kaybettiği günün sonunda, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, kişisel sosyal medya hesabından İngilizce yaptığı açıklamayla "güven" mesajı verdi.

"Sözümüzü teyit ediyoruz, kısa çözüm yok ama bilgimizden emin olabilirsiniz"

"Yerel ve uluslararası olumsuzluklar içinde yolumuza devam ederken, öngörülebilirliği artırmak için kurallara dayalı bir politika oluşturma sözümüzü teyit ediyoruz" ifadesini kullanan Mehmet Şimşek, kestirme yol veya hızlı bir düzeltme olmadığını vurguladı. Şimşek, "Kestirme bir yol veya hızlı bir düzeltme olmasa da deneyim, bilgi ve özverimizin, olası engelleri aşmamıza yardımcı olacağından emin olabilirsiniz" yazdı.

Atamalara işaret etti

Mehmet Şimşek, acil öncelikleri yönetim ekibini güçlendirmek ve "güvenilir bir program hazırlamak" olarak sıraladı. Şimşek, göreve gelirken de Orta Vadeli Programın hazırlığına hemen başlayacağını belirtmişti.

08.06.2023

Sosyal medya mesajında atanmasından dolayı Cumhurbaşkanı Erdoğan'a teşekkür ederken, "Daha müreffeh ve dirençli bir Türkiye yaratmak için şeffaflık, tutarlılık, hesap verilebilirlik ve öngörülebilirlik yol gösterici ilkelerimizdir" mesajını verdi.

"Benden duymadığınız hiçbir habere itibar etmeyin"

TBMM Genel Kurulu'nda yemin ederek, göreve başladığını yine Twitter hesabından duyuran Şimşek, Hükümetin üstesinden gelemeyeceği hiçbir sorun olmadığını vurguladı.

Şimşek, plan ve program dahilinde, belirlenen ilkeler çerçevesinde emin adımlarla çıkılan bu yolda hedeflere herkesin desteğini alarak ulaşacaklarının altını çizerek, şu değerlendirmelerde bulundu:

"Biraz sabır ve zamana ihtiyacımız var. Bu çerçevede sevgili vatandaşlarımızdan özellikle bir istirhamım var, uygulama ve politikalarımıza ilişkin lütfen benden duymadığınız hiçbir habere ve dolaşıma sokulan hiçbir dedikoduya itibar etmeyiniz. Saygılarımla."

OECD, Türkiye için büyüme tahminini yükseltti

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), küresel ekonomik büyüme tahminini yüzde 2,6'dan yüzde 2,7'ye ve Türkiye ekonomisine yönelik büyüme beklentisini de yüzde 2,8'den yüzde 3,6'ya yükseltti.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD), Haziran Ayı Ekonomik Görünüm Raporu yayımlandı.

Küresel ekonominin bir dönemeçten geçtiğinin vurgulandığı raporda, küresel ekonominin sürdürülebilir büyümeye ulaşmasının "uzun bir yol" ile karşı karşıya olduğu uyarısında bulunuldu.

Düşen enerji fiyatlarının, gerileyen enflasyon oranlarının, arz dar boğazlarının hafifletilmesinin, Çin ekonomisinin COVID-19 sonrası yeniden açılmasının ve güçlü istihdamın ekonomik toparlanmaya katkıda bulunduğu raporda, bunun yanında söz konusu toparlanmanın geçmiş yıllara göre zayıf olacağına işaret edildi.

OECD raporunda, enerji ve gıda fiyatları hariç tutulan çekirdek enflasyonun beklenenden daha yüksek olduğu ve yüksek faiz oranlarının, özellikle emlak ve finans piyasalarında giderek hissedildiği belirtildi.

Hükümetlerin destekleyici mali politikalarının, COVID-19 salgını ve Rusya-Ukrayna savaşının şoklarına karşı küresel ekonomiyi desteklemede hayati rol oynadığı vurgulanan raporda, bugün çoğu ülkenin daha yüksek bütçe açıkları ve daha yüksek kamu borcu ile karşı karşıya kaldığı aktarıldı.

Raporda, yatırımcıların riskleri yeniden değerlendirdikçe ve kredi alma koşulları sıkılaştıkça bazı finansal piyasalarda stres belirtilerinin görülmeye başlandığı kaydedildi.

2023-2024 büyüme öngörülerini

Raporda, OECD'nin 2023 ve 2024 yıllarına ilişkin ekonomik büyüme öngörülerine de yer verildi.

"Mart 2023" raporunda, yüzde 2,6 olarak açıklanan 2023 küresel reel ekonomik büyüme tahmini, son raporda, enflasyonun düşmesi ve Çin'in COVID-19 kısıtlamalarını kaldırması nedeniyle yüzde 2,7'ye yükseltildi. Büyüme tahmini, 2024 için yüzde 2,9 olarak korundu.

Martta bu yıl için yüzde 2,8 olarak açıklanan Türkiye ekonomisine yönelik büyüme tahmini, bugün yayımlanan raporda yüzde 3,6'ya yükseltildi. İç talebin Türkiye'nin ekonomik büyümesinin ana itici gücü olmaya devam edeceği belirtildi. Türkiye ekonomisinin 2024'e ilişkin büyüme tahmini de yüzde 3,8'den yüzde 3,7'ye çekildi.

Raporda, Türkiye'de enflasyonun bu yıl yüzde 44,8, gelecek yıl yüzde 40,8 olacağı, işsizlik oranının bu yıl yüzde 10 ve gelecek yıl yüzde 9,9 seviyesinde gerçekleşeceği öngörüsüne yer verildi.

OECD, ABD ekonomisi ve Çin ekonomisi için 2023 büyüme tahminini 0,1 puan artırarak sırasıyla yüzde 1,6 ve yüzde 5,4'e yükseltti.

Örgütün Almanya için görünümü keskin bir şekilde düşürmesi dikkati çekti. Almanya için büyüme beklentisi yüzde 0,3'den "sıfır büyümeye" düşürüldü.

Reuters: TL, serbest olmaya hazırlanıyor; rezerv kayıpları durdu

TL'nin dolar karşısındaki hareketini yorumlayan Reuters'ın görüşlerine başvurduğu işlemciler göre, bu hareketler kamunun yön belirleyici olduğu bir yapıdan daha serbest piyasaya geçiş adımlarının güçlü bir sinyali olarak değerlendirilebilir. Ayrıca, TCMB rezerv kayıplarının da geçen hafta itibarıyla durduğuna dikkat çekiliyor.

Reuters'ın görüşlerine başvurduğu toplam dört işlemci, TL'nin değerinin piyasa koşullarında belirlendiği bir yapıya doğru gidişin adımlarını döviz piyasasında görmeye başladıklarını, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) rezerv kayıplarının da geçen hafta itibarıyla durduğuna dikkat çekti.

Başta döviz olmak üzere son yıllardaki politikalar sürdürülemez olduğu için eleştiriliyordu. Uluslararası yatırımcılardan kabul görmeyen uygulamaların başında döviz politikasının kamu tarafından belirlenmesi de geliyor.

Bir işlemci, "Yapılması gereken çok düzenleme ve değişiklik var ancak gittiğimiz sonuç her geçen gün daha da netleşiyor. TL'nin değerinin piyasa koşullarında belirlenmesine doğru gidiyoruz. Otoriteler döviz piyasasında bence bunun sinyallerini veriyor" dedi.

Rezervlerde toparlanma

Banakacılara göre, TL'nin yeniden serbest hareket etmeye başlamasıyla rezervler toparlanmaya başladı.

08.06.2023

Bir başka bankacı, "Dolar/TL'nin seçim öncesi daha düşük seviyelerde tutulmasında TCMB rezervlerin belirgin kullanımı sona ermiş görünüyor" derken bir aynı bilgiyi doğrulayan bir başka işlemci ise "Geçen haftayı gösterecek verilerin yarın açıklanmasıyla net ve brüt rezervlerin artmasını bekliyoruz" dedi.

Aynı bankacı, 120 milyar doların üzerindeki KKM'nin rezervler açısından çok büyük bir risk olduğuna dikkat çekerek, "KKM çıkışları olmaz ise rezervler önümüzdeki aylar boyunca artabilir ancak TCMB'nin kendine ait rezervlerinin pozitif geçmesi çok uzun zaman alacak" dedi.

Dolar/TL kamu kontrollü bir yapı ile seçim öncesindeki dar bantta işlem gördüğü yatay seyirden tamamen uzaklaşıyor. Bankacılar, kamunun yön belirleyici olduğu ve rezervler ile seçim öncesi olması gerekenden daha değerli tutulan TL'nin normalleşme sinyalleri ile değer kaybettiğine dikkat çekiyor.

AK Parti kadrolarında uzun yıllar ekonomi yönetiminde görev alan Mehmet Şimşek'in Hazine ve Maliye Bakanı olarak atanması uluslararası yatırımcılar tarafından memnuniyetle karşılandı.

Son yıllardaki politikalarla Türkiye piyasalarındaki varlıklarını belirtgin azaltan uluslararası yatırımcılar, "saygı duydukları" bir isim olan Şimşek'in atanmasının ülkeyi finansal uçurumdan da uzaklaştıracağını umuyorlar.

Kur şoku sarstı! 'Kontrollü' mü?

Uzun süredir baskılanan döviz kurları dün itibariyle zincirlerinden boşandı ve yeni tarihi zirvelerine çıktı. Dolar 23 liranın, Euro 24 liranın üzerine çıkarken analistler TL'de değer kaybının sürebileceğini önemli olanın Merkez Bankası yeni başkanı ve ilk toplantıdaki adımı olduğunu vurguladı.

Şebnem TURHAN

Türkiye'de bir süredir kamu kontrolüyle sabit tutulmaya çalışılan ve Merkez Bankası'nın rezerv kaybı yaşamasına neden olan kurlarda dün sert yükseliş yaşandı. Kurlar Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ikinci turu sonrasında kurlarda gevşetilen baskılama ile 12 gündür kesintisiz yükseliyor. Kurlardaki dünkü hareketi ekonomistler kamunun serbest bırakması olarak yorumlarken bazı ekonomistler ise yine kontrollü bir yükselişe izin verildiği görüşünde. Ancak ölçsüz bir artış olduğu konusunda uzmanlar tedirgin. Dolar/TL ve Euro/TL günlük yüzde 7,5'e varan yükselişle yeni tarihi zirvelerine çıktı. Dolar 23.18 lirayı, Euro 24.85 lirayı aştı. Gram altın da yeni tarihi zirvesi 1464.87 liraya çıktı. Serbest piyasada ise gram altın ve döviz kuru fiyatındaki günlük yükseliş yüzde 10'u buldu.

Merkez Bankası ataması bekleniyor

Borsa İstanbul endeksleri de pozitif bir gün geçirdi. BİST100 endeksi gün içinde yüzde 4'e varan yükselişler yaşadı. Piyasa uzmanları kurdaki yükselişi gerekenden daha değerli olan TL'nin normalleşme çabası olarak değerlendirirken gelinen seviyelerin ise önemli olduğunu dile getirdi. Uzmanlar artık Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek olduktan sonra bir an önce Merkez Bankası başkanı atamasının yapılması ve 22 Haziran veya öncesinde piyasada oluşan politika faizi artışı beklentilerinin karşılanmasını bekliyor. Konuya yakın kaynakların verdiği bilgiye göre Merkez Bankası başkanlığı için konuşulan Hafize Gaye Erkan konusunda sorun

bulunmuyor. Ancak kaynaklar kurdaki yükselişin ve ekonomideki sıkıntıların yeni Merkez Bankası yönetimi sorumlu tutulmaması için bir süre beklenmiş olabileceğini ayrıca başkan yardımcılıkları ve para kurulu gibi atamalar için de isim belirlemenin devam ettiğini vurguladı.

Politika faizinde yüzde 25-30 beklentisi

TL'deki değer kaybına rağmen Türkiye'nin 5 yıllık CDS'inde ise 500 baz puanın altında seyir devam ediyor. Ekonomi kadrolarının belirlenmesi ise hem TL varlıklar hem de CDS için büyük önem taşıyor. Öncelik Merkez Bankası kadrolarında oluşurken diğer düzenleyici kurumlar ile kamu bankalarında da değişiklik bekleniyor. Atamaların ardından piyasa uygulamaya bakacak ve ona göre TL varlıklar fiyatlanacak. Şu an yüzde 40'ın hemen altında bulunan enflasyona karşın politika faizi yüzde 8,5 seviyesinde. Yeni Merkez Bankası yönetiminin bu faizi güçlü bir adımla yüzde 25-30 seviyelerine çıkarması beklentiler dahilinde.

2005'ten sonraki en sert günlük yükseliş

Dolar/TL ise 29 Mayıs seçimlerinin ardından kesintisiz yükselişine başladı. Çünkü yükseliş ise son yıllarda görülen en sert günlük artış anlamına geliyor. Dolarda yüzde 7,4'ü aşan günlük yükseliş daha önce yüzde 7,07 ile 29 Aralık 2021'de ve yüzde 8,09 ile 14 Ocak 2005'te yaşanmıştı. Dolar/TL'de bu haftaki yükseliş yüzde 10,47'yi, bu yılki yükseliş ise yüzde 23,76'yı buldu. Dolar/TL'de 1 yıllık artış ise yüzde 40 seviyesine ulaştı. Euro/TL'de de aynı seyir yaşandı. Serbest piyasada dolar/TL 23.30, Euro/TL ise 24.85 liradan satıldı. Dolar, Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu'nun atandığı 19 Mart 2021'den bugüne ise yüzde 220'nin üzerinde yükseliş gerçekleştirdi.

Gram altın bankalararası piyasada 1464.87 liraya kadar çıkarken serbest piyasada ise fiyatlar 1486 lirayı aştı. Bu günlük yüzde 10'un üzerinde yükselişe işaret etti.

UZMANLAR KURLARDAKİ YÜKSELİŞİ NASIL DEĞERLENDİRDİ

25-26 seviyesinde dengelenme bekliyorum

Fortuna Capital Danışmanlık Kurucusu Dr. Altuğ Özaslan: USDTRY'nin ekimden beri dar bir bant aralığında kontrol edilmesi sebebiyle, kur hem serbest piyasa mekanizması dahilindeki fiyatlardan irak kalmıştı hem de mevcut enflasyona uyum sağlayamamıştı. Seçim belirsizliğinin geçmesi ile beraber ekonomi politikasında normale dönüş umudu doğunca, kur 29 Mayıs itibariyle önce kontrollü olarak serbest bırakıldı ve görünen o ki bugün o kontrol mekanizması da kaldırılarak tamamen serbest bırakıldı. Ve arz-talep dengesinin çalışmasıyla 23 seviyesine yükseldi. İhracatçılar için kısa vadede bir nefes olacak bu hareketin kurdan enflasyona geçişkenlik ve yeniden ÜFE-TÜFE makasının açılması gibi kronik yan etkileri de olacaktır. Kurun 25-26 seviyesinde dengelenmesini bekliyorum, bunun üstüne

çıkması ne yazık ki başka senaryoların konuşulmasını gerektirir. TCMB'ye henüz bir atama yapılmadı, piyasanın da burada bir beklentisi var. Mevcut kur fiyatlaması dahilinde, TL'nin değer kaybındaki momentumun sönmesi için TCMB Başkanı atamasının hızlıca yapılması ve yeni kurulun 22 Haziran'ı beklemeden olağanüstü toplantı düzenleyerek şok bir faiz artışı ile piyasaya buradayız, görüyoruz, gerekeni yapacağız mesajı vermesi gerekiyor. Mevcut durumun iki ucu keskin bir bıçak olduğunu ve sadece politika faizini yükselterek bir çözüm getirilmesinin de mümkün olmadığını belirtmem gerekir. Faiz normalleştiğinde fiyatlama davranışları da normalleşecektir ama yapının temelindeki sorunlara uygulanacak çözümler TL'nin orta ve uzun vadedeki kaderini belirleyecektir.

Faiz artırım beklentilerini pekiştirebilir

Gedik Yatırım Baş Ekonomisti Serkan Gönençler: Seçimlerin ardından ekonomi yönetiminin hem ihracatı desteklemek hem de yıllık yüzde 60-70 temposuyla artış gösteren tüketim malı ithalatını sınırlandırmak için TL'nin kademeli olarak değer kaybetmesine izin vermesi zaten beklenen bir gelişmeydi. Bununla beraber, kur korumalı mevduat (KKM) büyüklüğünün 125 milyar \$'a ulaşmış olması nedeniyle, TL'deki sert değer kayıpları kamu için çok büyük bir yük doğuracağından, bu değer kaybının ölçülü olarak gerçekleşmesi de gerekiyor. Ancak, kurda son birkaç günde görülen hareketin ölçülü olduğunu söylemek giderek zorlaşıyor. Bu hareket, Hazine ve Maliye Bakanı olarak Mehmet Şimşek'in atanmasıyla artan konvansiyonel ekonomi politikalarına dönüş beklentileriyle birlikte, TCMB'den bir faiz adımı atılması beklentilerini (olağanüstü bir toplantı da dahil olmak üzere) pekiştirebilir.

Kurlardaki yukarı yönlü gelişmeler normal

Marbaş Menkul Genel Müdür Yardımcısı Soner Kuru: Ekonomiyi bir gömlek olarak düşünürsek faiz bunun ilk düğmesidir. Burayı yanlış iliklediğinizde diğer bileşenlerin doğru fiyatlanma ihtimali azalıyor. Türkiye ekonomi modeli kapsamında benimsenen yatırım, üretim ve istihdam hedeflemeleri her yurttaşın muhakkak benimseyeceği olgular ancak varılmak istenen yer doğru olsa da tercih edilen yol enflasyon ve kur tarafındaki kırılganlıkları arttırdı. Seçim öncesi özellikle kurun belirli seviyelerde suni yöntemlerle baskılanmış olması orada bir miktar köpük oluşturmuştu. Yeni Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in verdiği sinyaller üzerinden bir okuma yaptığımızda serbest piyasa mekanizması içinde kalınarak fiyatların olması gerektiği yere gelmesine izin verileceğini anlıyoruz, bunu bir normalleşme olarak takip ediyoruz. Kur için birçok adil değer hesaplaması yapılabilir ancak son bu buçuk yıllık perspektifte kurun fiyatlar genel seviyesi kadar yükselmediğini takip ettik. Bu yükseliş hareketinin Aralık 2021'de yaşadığımızı benzer bir atağa dönüşme ihtimalini çok düşük görüyoruz. Fiyatlar kendi dengesine geldikten sonra volatilité düşecektir. Önümüzdeki dönemde TCMB faizlerinin piyasa faizlerine yakınsanacak şekilde güncellenmesini bekliyoruz. Paralelinde ana resmi değiştirecek güçte olmasa da yabancı yatırımcı girişi ihtimali yüksek görünüyor.

SGK'ya kamunun bütçe desteği ağırlığı artıyor

2023 Ocak-Mart döneminde 295 milyar 808 milyon TL prim geliri elde eden SGK'ya aynı dönemde 131 milyar 506 milyon TL bütçe desteği yapıldı. SGK'ya yapılan bütçe desteğinin özellikle EYT'lilerin sisteme dahil olmasıyla daha da artması bekleniyor.

Sosyal Güvenlik Kurumu, son dönemde başta EYT olmak üzere, siyasi kararlar sonucu oluşan bir dizi gider artışıyla karşı karşıya. Henüz istatistiklere yansımaya da, EYT düzenlemesi sonrası emekli olacak ciddi sayıda kişinin çalışmaması veya kayıt dışı çalışması söz konusu olabilecek. Eğer önemli bir kayıtlı istihdam artışı gerçekleşmezse, primlerde bir gelir kaybı anlamına gelebilecek bir risk barındırıyor.

Açık finansmanı dahil SGK'ya bütçe transferlerinin prim gelirlerine oranı

Yıl	Prim geliri	Bütçe transferi	Açık finansmanı/ Prim Geliri	SGK Açığı
2010	66.912.858	55.244.258	82,56	26.724.118
2011	89.560.568	52.772.218	58,92	16.235.312
2012	99.359.243	58.728.293	59,11	17.294.948
2013	118.728.578	71.263.763	60,02	19.675.361
2014	135.238.559	77.335.890	57,18	20.071.505
2015	159.480.052	79.038.817	49,56	11.443.621
2016	184.445.994	108.073.487	58,59	20.655.602
2017	208.064.459	128.182.906	61,61	24.174.748
2018	255.619.125	150.530.375	58,89	15.750.645
2019	293.828.025	196.797.506	66,98	39.944.593
2020	323.181.066	248.846.194	77,00	67.469.343
2021	440.130.381	252.083.979	57,27	21.613.013
2022	724.107.544	389.030.604	53,73	39.732.486
2023	295.808.408	131.506.636	44,46	20.400.380

SGK'nın ana geliri olan prim gelirleri dışındaki en önemli kaynağı; devlet katkısı ile bütçeden verilen karşılıksız kaynak, çeşitli yasalarla ve düzenlemelerle prim karşılığı olmayan sağlık, sosyal nitelikli yardımlar, bazı dezavantajlı gruplara özel düzenlemeler gibi harcamaların karşılıkları, açık finansmanından oluşan bütçe transferlerinden oluşuyor. Son dönemde SGK'nın toplam gelirleri içinde prim gelirlerine oranla bütçe transferlerinin yüksek seyretmesi dikkat çekti. EYT ve deprem sonrası 2023'te bu veri de dikkatle izlenmesi gereken unsurlar arasına girdi. Depremin etkisinin bir miktar görüldüğü 2023 Ocak-Mart döneminde SGK'nın prim gelirleri 295 milyar 808 milyon TL, bütçe transferi ise 131 milyar 506 milyon TL oldu. Devlet katkısı prim gelirlerinin yüzde 44'ü olarak gerçekleşti. 2022'te ise yüzde 54 seviyesinde tamamlanmıştı. En yüksek oran ise salgın yılı olan 2020'de yüzde 77'ye ulaşmasıyla yaşandı.

Sosyal güvenlik sisteminde yapılan yeniliklerden sonra, genel olarak aflarla sıkıntılar yaşansa da kayıt dışı istihdamın azalmasına da bağlı olarak istikrarlı bir dönem yaşanmıştı. Ancak son dönemde, kayıt dışılıktaki artış eğilimi, "emeklilikte yaşa takılanlar" olarak adlandırılanlar için emeklilik tarihini geri azaltan düzenleme sonrası dengede bir miktar bozulma gerçekleşecek.

Açık EYT ile artacak

EYT düzenlemesi tartışmalarında, emekli olacak kişilerin önemli bir kısmının çalışmaya devam edeceği, bunun da prim gelirlerindeki kaybı bir miktar azaltacağı belirtiliyordu. Diğer yandan bu kişilere emekli ödemesi nedeniyle SGK'nın giderlerindeki artışa etki daha büyük olacak. EYT kapsamında 2023 içinde emekli olacıklara yönelik 2,5 milyon ile 5 milyon kişi arasında tahminler yapılıyor. SGK'nın açığı da bu gelişmelere bağlı olarak bağlı olarak bir miktar artacak. Sadece açık değil, SGK'ya toplam bütçe desteği nedeniyle, bütçe giderleri ve GSYH içinde sosyal güvenliğin payı artacak.

SGK'nin aktif pasif oranı son yıllarda 1.8-1.9'lu seviyelerde bulunuyor. 2022 ise 2,01 ile kapatılmıştı. 2023 Mart ayı itibarıyla oran 1,95 düzeyinde bulunuyor. Sosyal güvenlik kapsamı da yüzde 88 olarak belirlendi.

İmamoğlu: Değişim anlayışını halen en güçlü şekilde talep eder durumdayım

İBB Başkanı İmamoğlu, "Topyekun bir değişim, bir anlayış değişimi, köklü bir değişim, detaylı bir değişim içeren kavramlar ifade etmiştim. Dolayısıyla ben, aynı yerde devam ediyorum. O değişim anlayışını, halen en güçlü şekilde talep eder durumdayım. Değişimin sadece bir kurul, heyet değişimiyle olmayacağını hepimiz biliriz." ifadelerini kullandı.

İstanbul Büyükşehir Belediye (İBB) Başkanı Ekrem İmamoğlu, İBB bünyesinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olarak istihdam edilen 388 memurun göreve başlaması dolayısıyla düzenlenen programa katıldı.

Saraçhane'deki belediye binasının meclis salonunda gerçekleştirilen törende, göreve başlayan çalışma arkadaşlarına "Hoş geldin" diyen İmamoğlu, kendini kentin moderatörü gibi tarif ettiğine değindi. İmamoğlu, "O bakımdan şehrin bu koltuğuna oturan ya da kamuda seçilerek bir koltuğa gelen hiç kimse, o koltuğun ilgili ya da yetkili olduğu alanın sahibi asla değildir. Bunu vatandaşlarımızın bilmesi lazım... Siz de bu kurumun yöneticileri olarak bunu bilmelisiniz." ifadelerini kullandı.

Programın ardından İmamoğlu, basın mensuplarının sorularını yanıtladı. CHP kurultay sürecini ve İmamoğlu'nun "değişim" mesajını hatırlatan bir gazetecinin "Aday mısınız?" sorusuna İmamoğlu, şöyle cevap verdi:

"Bir seçim yaşadık ve önemli bir seçim. Seçimler bir sonraki aşamasında mutlak bir öz eleştiri, bir muhasebe gerektirir ve bunun yapılması gereken hassas alanlar vardır. Şunun altını çizelim ne yazık ki 9 yılda üst üste üç kez seçim kaybettik.

Cumhurbaşkanlığı seçimini kaybettik ve bu seçimlerden sonra da şunu yapamayız, yani aynı şeyleri yapıp yol yürüme gafletine kapılamayız. CHP Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en önemli siyasi partisidir. Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran siyasi partidir. Çok partili döneme geçiş yapan siyasi partidir. Dolayısıyla CHP, irtifa kaybedebilecek bir parti asla olamaz. O bakımdan en üst seviyede bu sürecin en değerli bir şekilde irdelenmesi şart. Bu tabii genel merkezinden en ücra köşedeki örgütüne kadar bu muhasebenin şart olduğunun altını çizmek gerekir."

"Değişime kulak tıkayarak yol yürümek olmaz"

Değişim meselesinin çok önemli bir kavram olduğuna dikkati çeken İmamoğlu, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Ben, geçtiğimiz hafta yaptığım açıklamada, aslında çok net olarak güçlü bir değişimden bahsetmişim. Topyekun bir değişim, bir anlayış değişimi, köklü bir değişim, detaylı bir değişim içeren kavramlar ifade etmişim. Dolayısıyla ben, aynı yerde devam ediyorum. O değişim anlayışını, halen en güçlü şekilde talep eder durumdayım. Değişimin sadece bir kurul, heyet değişimiyle olmayacağını hepimiz biliriz. Değişim ihtiyacını ben tariflemiyorum. Bunu toplum tarifliyor. İnsanlar istiyor, kulağını buna tıkayarak yol yürümek olmaz. Kulağımızın açık olması, toplumun her kesimini dinlememiz ve her kesimin ne ses çıkarttığını ne istediğini anlamamız şart. Düşüncelerim bunlar. Bu düşüncelerimin üzerinden sizin ne çıkarttığınızı bilemem ama elbette ki mesele, bir makam ya da bir kurul meselesi değil."

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ile yaptığı görüşmelerde "Bu değişim sürecine liderlik ederek 'Evet ben gönüllüyüm" şeklindeki sözlerinin hatırlatılması üzerine İmamoğlu, şunları kaydetti:

"Ben, bütün bu duygu ve düşüncelerimi, çok geniş kapsamlı bir şekilde elbette ki kendisiyle paylaştım. Her zaman söyledim, ideallerim uğruna, her hususta görev almaktan asla çekinmem, çekinmedim. Demokrasinin bir neferi olmanın her kavrama dönük mücadeleyi en üst seviyede vermenin, bir neferi olmaya devam edeceğim. Aynı yoldayım, aynı yolda yürüyorum. Konuştuğumuz şeyler, bunlar."

"Mühim olan, değişimi gerçekleştirmek"

Kılıçdaroğlu'nun değişim söylemine karşı tepkisinin nasıl olduğu ve "Baba-oğul kavgası" konularındaki sorulara da cevap veren İmamoğlu, "Arkadaşlar, yani çok detay var. Bu detaylar, benim hayatımda çok yer işgal etmiyor. Hatta daha önemli bir şey söyleyeceğim size. İşte 'Siyasi yasak ne olacak, İstanbul Büyükşehir Belediyesi seçimi ya da yerel yönetim ne olacak...' Bakın bunların hepsi, evet cevapları verilmesi gereken sorular. Ama kervan yolda dizilir ve bu süreçler, inanın çok kolay bir şekilde çözülür ve karara bağlanır. Mühim olan, değişimi gerçekleştirmek. Ve bütün detayları aslında insanlarımız biliyor." şeklindeki konuştu.

Buğday, arpa alım fiyatı neye göre iyi, neye göre kötü?

Ali Ekber YILDIRIM

08 Haziran 2023 Perşembe

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan önceki gün (6 Haziran'da) 2023 ürünü buğday ve arpa alım fiyatını açıkladı. Aynı gün Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) "2023 Dönemi Hububat Alım Fiyat ve Politikaları" açıklamasıyla işin detaylarını kamuoyuna duyurdu.

Birçok konuda olduğu gibi hububat alım fiyatları konusunda da ülke adeta ikiye bölündü. Fiyat çok iyi diyenler de var, bu fiyatlarla zarar ederiz, üretim yapamayız diyenlerde. Tarımla, üretimle hiç ilgisi olmayan, maliyeti, üretimin zorluklarını bilmeyenler sosyal medyada daha çok yorum yapıyor. Yani troller savaşı sürüyor.

Açıklanan fiyatların birçok yönüyle ele alınması ve değerlendirilmesi gerekiyor. Tek boyutlu veya tek taraflı bakmak yanlış olur. Bu çerçeveden bakınca şu değerlendirmeleri yapabilirim:

Fiyat seçim sonrasında kalınca düştü mü?

TMO 2023 hububat alım fiyatları

CİNSİ		ALIM FİYATI (TL/TON)
MAKARNALIK BUĞDAYLAR	MAKARNALIK BUĞDAY (2.Grup)	9.000
	DÜŞÜK VASIFLI MAKARNALIK BUĞDAY	8.250
EKMEKLİK BUĞDAYLAR	EKMEKLİK BUĞDAY (2.Grup)	8.250
	DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLİK BUĞDAY	7.500
ARPA (2. Grup)		7.000
ÇAVDAR-YULAF-TRİTİKALE (2. Grup)		6.000

*Buğdayda ton başına 1.000 TL, Arpada 500 TL üretim destek primi verilecek

1- Üreticideki genel beklenti fiyatın Cumhurbaşkanlığı seçiminden önce açıklanmasıydı. Seçimden önce fiyat açıklansa belki farklı olurdu. Seçimden sonraya kalınca üreticilerde “seçim sonrasına bırakıldığına göre düşük fiyat açıklanacak” algısı vardı. Seçimden önce “buğday için 10 liranın altındaki fiyat kurtarmaz” diyen üretici primle birlikte 9 bin 250 liralık fiyatı “fena değil” diye kabullendi. Çünkü seçim sonrasına kalınca beklenti düştü.

2- Fiyatlara gelince, geçen yıl 5 Haziran’da Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından ekmeklik buğday alım fiyatı ton başına 6 bin 50 lira, makarnalık buğday alım fiyatı 6 bin 500 lira ve arpa alım fiyatı 5 bin 200 lira olarak açıklandı. Sadece 25 gün sonra buğdayda ton başına 400 lira, arpada 200 lira artış yapıldı. Böylece 2022 ürünü ekmeklik buğday alım fiyatı 6 bin 450 lira, makarnalık buğday alım fiyatı 6 bin 900 lira ve arpa alım fiyatı da 5 bin 700 lira oldu. Ayrıca ürününü TMO’ya satan çiftçilere buğdayda ton başına 1000 lira, arpada 500 lira üretim primi desteği verildi. 2021 yılına göre üreticiyi memnun eden bir fiyat oldu. Buna bağlı olarak 2023 yılında üretim alanları yüzde 5 civarında genişledi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 6 Haziran 2023’te kabine toplantısı sonrasında TMO’nun 2023 ürünü ekmeklik buğday alım fiyatını ton başına 8 bin 250 lira, arpa alım fiyatını ise 7 bin lira olarak açıkladı. Buğdayda geçen yıla göre yüzde 24, arpada yüzde 21 fiyat artışı yapıldı. Makarnalık buğday alım fiyatı ise ton başına 9 bin lira oldu.

Geçen yıl olduğu gibi buğdayda ton başına 1000 lira, arpada 500 lira da prim desteği verilecek. Bu kez sadece Ofis’e ürün satan çiftçiye değil, Çiftçi Kayıt Sistemi(ÇKS)’ne kayıtlı çiftçiler ürününü kime satarsa satsın bu primden yararlanabilecek. Primlerle birlikte ekmeklik buğday alım fiyatı ton başına 9 bin 250 lira, makarnalık buğday 10 bin lira ve arpa alım fiyatı da 7 bin lira oldu. Çavdar, yulaf ve tritikale fiyatı ise ton başına 6 bin lira olarak uygulanacak.

Fiyat enflasyonun altında, dünya fiyatlarının üzerinde

3- Buğday, arpa alım fiyatı enflasyona ve artan maliyetlere göre düşük, dünya fiyatlarına göre ise yüksek açıklandı. Türkiye İstatistik Kurumu’na göre 2022 yılsonu enflasyonu yüzde 64,27 olurken, Mayıs 2023 sonu itibariyle yıllık enflasyon yüzde 39,59 ve 12 aylık ortalamalara göre yüzde 63,72 oldu. Buğdaydaki fiyat artışı yüzde 24, arpada yüzde 21 oldu. Dünya fiyatlarına göre değerlendirildiğinde ise açıklanan fiyat oldukça yüksek. Türkiye’nin de buğday ithalatı yaptığı Rusya’da şu günlerde buğdayın tonu 237 dolar seviyesinde. Türkiye’ye teslimi 240 doların biraz üzerinde. Açıklanan alım fiyatı ise dolar 23 lira baz alındığında primsiz ton başına 358 dolar, primle birlikte 402 dolar.

4- Ancak dolar bazında geçen yılın altında fiyat açıklandı. Geçen yıl ekmeklik buğdaya verilen ton başına 6 bin 450 liralık fiyat o günkü 16,5 liralık dolar kuruna göre 390 dolara geliyordu. Primle birlikte yani 7 bin 450 liralık fiyatın dolar karşılığı

451 dolardı. Bu yıl ise 8 bin 250 liralık fiyat 23 liralık dolar kuru ile 358 dolar yapıyor. Primle birlikte 9 bin 250 liralık fiyatın dolar karşılığı ise 402 dolar. Geçen sene bu dönemde Rus buğdayın tonu 405 dolardı, şimdi 237 dolar. Dolar bazında bakılırsa üreticinin kaybı var.

TMO, fiyatı revize eder mi?

5- Artan döviz fiyatı, piyasa koşullarına göre Toprak Mahsulleri Ofisi fiyatı revize eder mi? Bunu söylemek için henüz erken. Fiyat yeni açıklandı. Ancak, önümüzdeki günlerde mutlaka değerlendirilmeli. Üretimin sürdürülebilirliği için şartlar zorlanarak geçen yıl olduğu gibi fiyat revizyonu yapılmalı.

Çiftçi para kazanır mı?

6- Buğday üreticisi bu fiyatlarla para kazanır mı? Üretimi artırmaya devam eder mi? Yapılan üretim biçimine, verimliliğe göre değişir. Sulu alanda üretim yapan ve verimi yüksek olan çiftçi elbette daha şanslı. Kuru ve kıraç alandaki küçük çiftçi daha çok zorlanır. Maliyetleri yüksek verimliliği düşük olan çiftçinin her zaman işi zor. Önümüzdeki yılın kararını sadece fiyat belirlemeyecek. İki gündür dolardaki artış tarımsal girdilere mutlaka yansiyacak ve girdi fiyatları artacaktır. Çünkü, mazot, gübre başta olmak üzere bir çok girdide dışa bağımlıyız. İthal ediyoruz. Döviz arttıkça girdi fiyatları artar. Bu artışa bağlı olarak çiftçiye ödenen gübre ve mazot desteğinin ciddi oranda artırılması gerekir. Bunlar yapılmazsa üretim alanları daralabilir.

Çiftçi aldığı parayla gelecek yılın ekimini yapacak

7- Açıklanan alım fiyatları sadece bugünün değil gelecekte yapılacak üretimin de devamlılığı için çok önemli. Çiftçi buğdayı, arpayı satınca öncelikle borçlarını kapatacak. Varsa kredisini ödeyecek. Geçimini sağlayacak ve sonbaharda ekimini yapacağı 2024 ürünü için tohum, gübre ve diğer girdilerini temin edecek.

Piyasanın işleyişi nasıl olur?

8- Açıklanan bu fiyatlarla ilk etapta özel sektörün piyasadan ürün alması çok beklenmiyor. Geçen yıl olduğu gibi ürünün büyük bölümü Toprak Mahsulleri Ofisi'ne gideceği tahmin ediliyor. Hem Ofis'in hem de özel sektörün depolarında ürün var. Lisanslı depolarda belli bir doluluk oranı var. Piyasada talep düşük. Ofis'in uygulamadaki politikası çok önemli. Yapılan açıklamaya göre alım bedelleri ürün tesliminden itibaren 30 gün içerisinde çiftçinin hesabına yatırılacak. Ödenecek alım primi ile ilgili takvimi Tarım ve Orman Bakanlığı belirleyerek duyuracak.

9- Toprak Mahsulleri Ofisi, aldığı buğdayı daha uygun fiyata un sanayicilerine satıyor. Un sanayicileri de piyasaya daha uygun fiyatla un veriyor. Böylece ekmek fiyatlarının artması önlenmeye çalışılıyor. Ancak, ekmek fiyatları buna rağmen artmaya devam

ediyor. Ofis mayıs ayı sonuna kadar bu regülasyonu sürdürdü. Bu yeni sezonda regülasyona devam edecek mi önümüzdeki günlerde belli olacak.

10- Buğday alımı ile ilgili özel sektörün finansman sorunu da var. Kredi almak kolay değil. Depolarında bir miktar ürün var. Ofis'in regülasyonuna devam ederse piyasaya fazla girmeyecekleri görülüyor.

11- Açıklanacak gübre, mazot ve diğer tarım destekleri çok önemli. Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in açıklamalarından önümüzdeki günlerde kemerlerin iyice sıkılacağı anlaşılıyor. Döviz hızla artarken, henüz açıklanmayan 2023 ürünü tarım desteklerinde sınırlı artış olur veya bazı kalemlerde artış yapılmazsa üretici için sıkıntı olur.

Özetle, buğday fiyatlarını değerlendirirken tek pencereden değil, farklı pencerelerden bakmak gerekir. Girdi fiyatları, üretim maliyeti, enflasyon, dünya fiyatları, üretimin sürdürülebilirliği, çiftçinin refahı, tüketicinin uygun şartlarda gıdaya erişimi ve daha birçok faktör dikkate alınmalı. Dünyada buğdayın tonu 237 dolar çiftçiye niye yüksek fiyat veriliyor, ithal edelim diyenlerin nasıl yanıldığını pandemi döneminde, Rusya Ukrayna savaşının başladığı günlerde gördük. Paranız olsa da alamayacağınız günler oluyor. Bu nedenle üretmek zorundayız. Çiftçileri korumak ve desteklemek zorundayız.

Ve baraj kapakları biraz daha açıldı...

Alaattin AKTAŞ

08 Haziran 2023 Perşembe

✓ 7 Haziran unutulmaz bir gün oldu. Döviz geçen yılın ekiminden bu yılın haziranına kadar sekiz ayda 2 lira kadar artmıştı; yalnızca bir günde, 7 Haziran'da da yaklaşık aynı tutarda artış oldu.

✓ Halının altı çok dolmuştu ve artık süpürüleni alacak gibi değildi... Dün yapılan halının altını biraz olsun boşaltma operasyonudur.

7 Haziran... Ne günmüş, ne “bir” günmüş! Tam “sekiz” aya bedel çıktı. Dolar sekiz ayda kat ettiği yolu, bu kez yalnızca bir günde aldı.

Demek ki neymiş; Türk parasına dere geçilinceye kadar “Aslan, kaplan” muamelesi yapılıyor, “Sen bir tanesin” deniliyormuş!

Ama demek ki kafalardan geçen neymiş; dere geçilip iş bittikten, seçim geride kaldıktan sonra Türk parasına bu sefer “Haddini bil” denilecek ve baraj kapakları daha da açılacaktı.

Dolar ve eurodaki dünkü artış yüzde 7'nin üstüne çıktı. Dövizdeki bu artışa bağlı olarak altın da aynı oranda değer kazandı.

Bir kesim oturmuş dövizde bir günde ortaya çıkan bu artışın niye yaşandığını hatırlatıyor ve bu artış sonrasında ekonomide gelecekte bizleri nelerin beklediği üstünde kafa yoruyor.

Ama hala ve hala bir kesim de oturmuş dün yaşananları “Seçimde yenilenlerin Türkiye ekonomisini yıpratmak ve rövanşlı döviz ile oynayarak almak çabası” olarak yorumlayabiliyor. Sormamak olmaz; ne yiyip içiyor da böyle düşünebiliyor, gelişmeleri böyle bir gözlükle okuyabiliyorsunuz, inanın çok merak ediyorum.

08.06.2023

Yay bu kadar gerilince...

Dün olanların ne kadar önemli bir değişime işaret ettiğini görmek için biraz geri dönelim.

Geçen yılın ekim ayı başı... Dolar 18.50 dolayında.

Aradan sekiz ay geçiyor, geliyoruz bu yılın haziran ayı başına. Tüm seçimler bitmiş ve dolar 20.50 dolayında. Sekiz ayda yüzde 11'e denk gelen yalnızca 2 lira kadar bir artış var.

Sekiz ayda 2 lira artan dolar, haziranın ilk beş-altı gününde ise 1 lira artış gösteriyor.

Ve geliyoruz düne... Sekiz aydaki artışı 2 lira olan dolar, bir günde neredeyse yine 2 lira yükseliyor.

Tutar aynı, 2 lira... Bir yanda sekiz ay, bir yanda bir gün!

Doları ekim ayı başından itibaren sekiz ay boyunca neredeyse sabit tutup seçime döviz artışı kaynaklı maliyet enflasyonunu frenleyerek gitme çabası bir anlamda başarılı oldu ama bunun ülkeye maliyeti ne oldu?

Tabii ki bunun hesabını kimse vermeyecek!

Gerçi hesap sormaya niyetlenen, niyetlenebilen var mı ki!

Gel yabancı gel!

Türkiye'nin taze döviz ihtiyacı var. Aylardır bir cepten diğer cebe aktararak; ihracatçının dövizine el koyarak, şirketlere döviz satışına sınırlama getirerek, vatandaşın bankadaki döviz tevdiat hesabını bir şekilde kur korumalı mevduata çevirmesini sağlayıp bu şekilde elde edilen döviz satarak, yani rezerv kazanının dibini sıyrıp ne çıkarsa piyasaya sürerek kur tutulmaya çalışıldı. Amaç seçime kadar idare etmektir ve iyi kötü bu sağlandı.

Ama bize taze döviz lazım, taze döviz!

Türkiye bir anda demokraside çağ atlasa da, ekonomi politikasını çok tutarlı bir hale getirse de, ekonomi yönetimini çok güvenilir isimlerden oluştursa da yabancı kazanacağı paraya bakar ve ona göre gelir. Ve yabancı tabii ki "**alırken kazanmak**" yani "**gelirken kazanmak**" ister.

Bunun yolu da getirdiği dövizin daha çok Türk parası etmesinden geçer.

Yani bu da değeri iyice düşürülmüş Türk parası demektir.

08.06.2023

Türk parası değer yitirsin ki, örneğin 6 Haziran'da 1 milyon dolar getirdiğinde 21.5 milyon lira elde edecek yabancının eline yine 1 milyon dolar karşılığında 7 Haziran'da yaklaşık 23.5 milyon lira geçsin.

Baraj kapaklarının dün bir ölçüde açılmasının altında hem Merkez Bankası'nın artık satacak adeta tek bir dolarının bile kalmaması, hem de yabancıyı çekme yönünde adım atma gerekliliği yatıyordu.

Şimdi senaryo üç aşağı beş yukarı belli...

Kur biraz daha artar, görece yüksek kurdan TL'ye geçiş yapan yabancı hisse senedi piyasasına girer, bu arada Merkez Bankası yönetimi değişir ve faiz artırımını yapılarak borçlanma kağıtlarının fiyatının düşmesi sağlanır ve böylece bir başka yatırım alanı olarak devlet iç borçlanma senetleri piyasası cazip hale getirilir...

Radyo tiyatrosu dinlemiş olanlar iyi hatırlayacaktır:

“Ve olaylar gelişir...”

Öl vatandaşı öl!

Döviz kurunda bir günde yüzde 7'yi aşan artışın ekonomiyi nasıl etkileyeceğini, vatandaşın nasibine ne düşeceğini görmek için kahin olmaya gerek yok.

Döviz kurundaki artışa bağlı olarak ithal ürünlerin fiyatı artacak. En başta gelen ve dövizdeki harekete ilk tepki verecek kalem de akaryakıt fiyatları. Akaryakıt, yurt dışı piyasalardaki ürün fiyatlarında hızlı bir geri çekilme olmadığı takdirde bugün-yarın yüklü bir zamma konu olacak, bu kaçınılmaz.

Akaryakıtta gelecek zam zaten tek başına tüm mal ve hizmet fiyatlarını etkileyecek.

İthalata dayalı üretim daha pahalı yapılacak. Tamam kur artışıyla ihracatçı biraz nefes alacak almaya da üretim maliyetindeki artış kur avantajını büyük ölçüde törpüleyecek.

Döviz cinsinden borcu olanların, özellikle de kamunun yükü daha da büyüyecek. Kamunun hem dış borcu var, hem de dövize endeksli iç borcu.

Vatandaş yüklü döviz mevduatına sahip. Dövizli olanlar dünden beri el ovuşturuyor. Olmayanlar ise kur artışı kaynaklı zamları düşünmeye çoktan başladı bile...

Teşvikli yatırımlarda seçim öncesi fren!

Naki BAKIR

08 Haziran 2023 Perşembe

Nisanda teşvik belgesi alan yatırımların tutarı, 2022'nin aynı ayına göre yüzde 16,5 azalarak 67,6 milyar liraya geriledi. İlk dört ayda teşvik kapsamına alınan yatırımlar geçen yılın eş dönemine göre yüzde 79,8 artışla 359,6 milyar lira oldu.

Nisan ayında teşvik belgesine bağlanan on büyük yatırım				
TÜRKİYE Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	Mersin	İMALAT- Cam ve cam ürünleri imalatı	Komple yeni yatırım	7.966,0
MEDİPOLİTAN Sağlık ve Eğitim Hizm. A.Ş.	İstanbul	HİZMETLER- Hastane hizmetleri	Komple yeni yatırım	4.834,8
TAV Ankara Yatırım Yapım ve İşletme A.Ş.	Ankara	HİZMETLER- Diğer destekleyici ulaştırma faal.	Tevsi	4.047,9
YEŞİL OVACIK Liman İşletmeleri A.Ş.	Mersin	HİZMETLER- Diğer destekleyici ulaştırma faal.	Komple yeni yatırım	1.415,6
KAMER Marine Denizcilik İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.	Yalova	İMALAT- Gemi yapımı ve onarımı	Komple yeni yatırım	1.248,4
VEFA İlaç Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Kırklareli	İMALAT- Eczacılıkta ve tıpta kull. kim. ve bit. ür.	Komple yeni yatırım	1.093,0
Demiroğlu Bilim Üniversitesi	İstanbul	HİZMETLER- Yükseköğretim hizmetleri	Komple yeni yatırım	1.016,4
ENERJISA Enerji Üretim A.Ş.	Aydın	ENERJİ- Elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımı	Komple yeni yatırım	1.011,7
UNIBORON İleri Teknoloji Malzemeleri San. A.Ş.	Balıkesir	İMALAT- Ana kimyasal maddelerin imalatı	Komple yeni yatırım	899,4
ARCA Savunma Sanayi Tic. Ltd. Şti.	Çorum	İMALAT- Silah ve mühimmat imalatı	Komple yeni yatırım	888,2

Ülke genelinde gerçekleştirilecek teşvikli yatırımlarda seçim öncesi nisan ayında frene basıldığı belirlendi. Teşvik belgesi alınan yatırımların nominal tutarı, yıllık yüzde 50'lerdeki enflasyona rağmen, geçen yılın aynı ayındaki tutarın altında kaldı.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın açıkladığı verilere göre, yatırımcıların çeşitli illerde gerçekleştireceği farklı sektörlere yönelik yatırımları için Teşvik Uygulama Genel Müdürlüğü tarafından nisan ayında 330 adet teşvik belgesi düzenlendi. Alınan teşvik belgesi sayısı geçen yılın aynı ayına göre 110 fazla olmasına rağmen, büyük yatırımların payındaki düşüş nedeniyle belgelerdeki toplam yatırım tutarı 67,6 milyar lira ile geçen yılın yüzde 16,5 altında kaldı.

Teşvik belgesine bağlanan yatırımlar (Ocak-Nisan)									
	SEKTÖRLEREGÖRE						Değişim (%)		
	2022			2023			Belge	Yatırım	İstihdam
	Belge (Adet)	Yatırım (Milyon TL)	İstihdam (Kişi)	Belge (Adet)	Yatırım (Milyon TL)	İstihdam (Kişi)			
ENERJİ	440	8.814,3	1.022	1.303	50.871,2	1.530	196,1	477,1	49,7
HİZMETLER	354	31.547,7	15.860	573	63.244,3	18.705	61,9	100,5	17,9
İMALAT	2.394	146.407,3	82.643	3.300	234.302,6	95.248	37,8	60,0	15,3
MADENCİLİK	96	9.991,1	2.724	94	7.237,0	1.922	-2,1	-27,6	-29,4
TARIM	104	3.277,7	1.551	147	3.935,5	2.284	41,3	20,1	47,3
COĞRAFİ BÖLGELEREGÖRE									
Akdeniz	404	27.926,0	9.309	581	63.167,8	8.234	43,8	126,2	-11,5
Doğu A.	168	7.574,1	11.166	249	6.563,2	9.164	48,2	-13,3	-17,9
Ege	502	31.121,0	9.873	871	39.228,0	12.232	73,5	26,0	23,9
Güneydoğu	439	15.207,2	23.365	618	34.744,1	25.928	40,8	128,5	11,0
İç Anadolu	670	23.570,1	13.617	1.050	54.762,7	18.414	56,7	132,3	35,2
Karadeniz	233	13.096,3	11.258	436	17.041,9	9.925	87,1	30,1	-11,8
Marmara	969	79.858,6	23.907	1.583	109.759,8	34.823	63,4	37,4	45,7
Muhtelif	3	1.684,8	1.305	29	34.323,0	969	866,7	1.937,2	-25,7
TÜRKİYE	3.388	200.038,2	103.800	5.417	359.590,5	119.689	59,9	79,8	15,3

Yatırımlarla öngörülen istihdam sayısı da yüzde 18,2 azalarak 27 bin 501 oldu. Geçen yıl nisan ayında toplam 80,9 milyar liralık yatırım için 1.136 teşvik belgesi düzenlenmiş, 33 bin 615 kişilik istihdam öngörülmüştü. İlk çeyrekte adeta yatırım patlaması yaşanan enerji sektörü, nisanda hız kesmekle birlikte yüzde 78,7 ile görece en fazla artışı kaydeden sektör oldu. Nisan ayında belgeye bağlanan yatırımların 8,4 milyarı bu sektöre yönelik.

Nisan ayları itibarıyla teşvik belgesine bağlanan yatırımlar									
	2022			2023			Değişim (%)		
	Belge (Adet)	Yatırım (Milyon TL)	İstihdam (Kişi)	Belge (Adet)	Yatırım (Milyon TL)	İstihdam (Kişi)	Belge	Yatırım	İstihdam
Enerji	250	4.720,8	402	330	8.436,9	340	32,0	78,7	-15,4
Hizmetler	127	11.369,6	7.202	147	19.216,6	6.937	15,7	69,0	-3,7
İmalat	693	62.444,2	24.796	764	37.717,9	19.349	10,2	-39,6	-22,0
Madencilik	31	1.036,5	700	30	1.388,8	400	-3,2	34,0	-42,9
Tarım	35	1.334,4	515	38	824,6	475	8,6	-38,2	-7,8
TOPLAM	1.136	80.905,5	33.615	1.309	67.584,8	27.501	15,2	-16,5	-18,2

Enerji sektörüne yönelik yatırım tutarı ilk çeyrekte geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 937 (9,4 kat) ile rekor bir artış göstermişti. Hizmetler sektörüne yönelik yatırım tutarı da nisanda yüzde 69 artışla 19,2 milyar lira olurken; birçok alt sektörü ile en büyük sektör olan ve genel olarak en çok yatırımın yapıldığı imalat sanayiine yönelik yatırımların tutarı yüzde 39,6'lık sert düşüşle 62,4 milyardan 37,7 milyara geriledi. Toplamdaki payı düşük olan madencilik yatırımları nisan aylarına göre yüzde 34'lük bir artışla 1,4 milyar lira olurken, tarım yatırımları ise yüzde 38,2'lik düşüşle 1 milyar liranın da altında kaldı.

Yeni teşvik belgesine bağlanan yatırımlarda öngörülen istihdam sayısı tüm sektörlerde geriledi, en büyük düşüş yüzde 42,9'la madencilik yatırımlarında yaşandı.

Şişe Cam'dan Tarsus'a yatırım

Nisan ayında teşvik belgesine bağlananlar içinde en büyüğü, Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.'nin Tarsus'ta düz ve buzlu cam üretimine yönelik kuracağı tesis yatırımı oldu. Yaklaşık 8 milyar liralık komple yeni yatırımla kurulacak tesis yıllık 657 bin ton üretim kapasiteli olacak.

Medipolitan Sağlık ve Eğitim Hizmetleri A.Ş.'nin 4,8 milyar lira ile İstanbul Ataşehir'de kuracağı komple yeni hastane yatırımı ile TAV Ankara Yatırım Yapım ve İşletme A.Ş.'nin Ankara Çubuk'taki tesislerinde gerçekleştireceği 4 milyar lira dolayındaki tevsî yatırımı için de nisanda teşvik belgesi düzenlendi. Yeşil Ovacık Liman Hizmetleri A.Ş.'nin Mersin'de 1,4 milyar, Kamer Marine Denizcilik Ltd.'nin Yalova'da 1,2 milyar, Vefa İlaç Sanayi'nin Kırklareli'nde 1,1 milyar liralık komple yeni yatırımları da nisanda teşvik belgesine bağlananlar arasında yer aldı.

İlk 4 ayda yüzde 80 artış

Yılın ilk dört ayında alınan teşvik belgesi sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 60 artışla 5 bin 417, bu belgeler kapsamında yapılacak yatırım tutarı yüzde 79,8 artışla 359,6 milyar lira, bu yatırımlarla yaratılacak istihdam da yüzde 15,3 artışla 119 bin 689 kişi olarak gerçekleşti. İlk dört aylık dönemlere göre en büyük artış enerji sektörüne yönelik yatırımlarda yaşandı.

Enerji yatırımları için alınan teşvik belgesi sayısı yüzde 196 artışla 1.303 adede, belgelerdeki yatırım tutarı yüzde 477 artışla 50,9 milyar liraya yükseldi, öngörülen istihdam da yüzde 49,7 artışla 1.530 kişi oldu. İmalat sanayii 3 bin 300 belge kapsamında 234,3 milyar lira ile en çok yatırım yapılan sektör olmaya devam ederken belge sayısında yüzde 38, yatırım tutarında yüzde 60 artış yaşandı. En çok yatırım yapılan ikinci sektör olan hizmetlere yönelik alınan belge sayısı yüzde 62 artışla 573'e, yatırım tutarı yüzde 100,5 artışla 63,2 milyar liraya yükseldi.

Tarım sektörü için alınan belge sayısı yüzde 41 artışla 147, yapılacak yatırım tutarı yüzde 20 artışla 3,9 milyar lira oldu. Madencilikte ise alınan belge sayısı yüzde 2 azalarak 94'e, yatırım tutarı da yüzde 27,6 azalarak 7,2 milyar liraya geriledi. Geçen yıl ilk dört ayda alınan yatırım teşvik belgelerinde enerji sektörünün yüzde 13 olan payı bu yıl aynı dönemde yüzde 24,1'e, sektörün yatırım tutarındaki payı da yüzde 4,4'ten yüzde 14,1'e çıktı.

Teşvik kapsamına alınan toplam yatırımlarda hizmetler sektörünün geçen yıl ilk dört ayda yüzde 15,8 olan payı bu yıl yüzde 17,6'ya yükselirken, imalat sanayiinin payı yüzde 73,2'den yüzde 65,2'ye, madencilik'in payı yüzde 5'ten yüzde 2'ye, tarımın payı da yüzde 1,6'dan yüzde 1,1'e düştü.

En çok yatırım artışı İç Anadolu'da

Yılın ilk dört ayında teşvik belgesine bağlanan yatırımlarda coğrafi bölgelere göre en büyük payı 109,8 milyar lira ile yine Marmara bölgesi aldı. Marmara'yı 63,2 milyar liralık yatırımla Akdeniz ve 54,8 milyar lira ile İç Anadolu izledi.

Ege bölgesine yönelik 39,2 milyar, Güneydoğu'ya yönelik 34,7 milyar, Karadeniz'e yönelik 17 milyar, Doğu Anadolu'ya yönelik 6,6 milyar liralık yatırım teşvik belgesine bağlandığı ilk dört ayda çok bölgeli yatırımlar da 34,3 milyar lira oldu. Teşvik belgesine bağlanan yatırım tutarı en fazla artan bölge ise yüzde 132,3'le İç Anadolu oldu.

Yatırım tutarı Güneydoğu'da yüzde 128,5, Akdeniz'de yüzde 126,2 artarken, Marmara bölgesine yönelik yatırım tutarındaki artış yüzde 37,4, Karadeniz'de gerçekleştirilecek yatırımlardaki artış yüzde 30,1, Ege'ye yönelik yatırımlardaki de yüzde 26'da kaldı, Doğu Anadolu'ya yönelik yatırımların tutarı ise yüzde 13,3 azaldı.

Abdulkadir Selvi

İmamoğlu genel başkanlığa aday mı

Ekrem İmamoğlu'nun açıklamalarını çözmek için dekodere ihtiyaç var.

Bir yandan CHP Genel Başkanlığı için sinyal veriyor, diğer yandan sanki İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na adaylıkla yetinecek gibi bir görüntü veriyor. Ama yine de hakkını yememek lazım. Seçimden sonra değişim işaretini verip yola ilk çıkan o oldu.

İMAMOĞLU'NDAN KILIÇDAROĞLU'NA

Ekrem İmamoğlu, Kılıçdaroğlu ile iki kez görüştü. "Partide değişim gerekiyor. Ben bu değişimin öncüsü olurum" demişti. Kahvaltılı görüşmede Kılıçdaroğlu'na, "Partiyi kurultaya götürün. Siz kurultayda aday olmayın. Çekilin" demiş. Kılıçdaroğlu bunun üzerine, parti yönetimini değiştirdi. Ekrem İmamoğlu'na yakın tek bir isme yer vermedi. İki genel başkan yardımcısını İmamoğlu ile dirsek teması olduğu için tasfiye etti.

KILIÇDAROĞLU ADAY

CHP, ekim ayında kurultay yapacak. Kılıçdaroğlu çekilmiyor. İmamoğlu'na kötü bir haberim olacak, önümüzdeki kurultayda da CHP Genel Başkanlığı için Kılıçdaroğlu yeniden aday olacak. "10 yıl daha buradayım" diyor.

İMAMOĞLU NE YAPACAK

Ekrem İmamoğlu, Kılıçdaroğlu'nun CHP yönetiminde yaptığı operasyondan sonra ilk kez konuştu. Değişimi yeterli bulmadığını ima etti. "Değişimin bir kurul, heyet değişimiyle olmayacağını farkındayız. Değişimi sadece ben değil, toplum istiyor" dedi. İmamoğlu diyor ki Kılıçdaroğlu değişmeden gerçek bir değişim olmaz.

HAKSIZ MI

İmamoğlu'nun haklı olduğu bir nokta var. "Yaşananlar bir özeleştirici ve bir muhasebe gerektirir. Yapılması gereken hassas alanlar vardır. Şunun altını çizelim. Ne yazık ki 9 yılda 3 kez seçim kaybettik. Cumhurbaşkanlığı seçimi kaybettik. Bu seçimlerden sonra da şunu yapamayız. Aynı şeyleri yapıp yol yürüme gafletine kapılamayız" diyor. Haksız mı?

KILIÇDAROĞLU'NUN SAVUNMASI

Peki bu seçimleri kaybeden lider kim? Seçimi lider kazanır ya da kaybeder. CHP'de herkes kaybetti, bir tek Kılıçdaroğlu kaybetmedi. MYK'daki değişim için, "Toplumun beklentilerini dikkate aldım. Yenilenme istiyordu toplum. Biz de bunu yaptık" diyor. Toplum asıl Kılıçdaroğlu'nun istifa etmesini bekliyor. Toplumun beklentilerini o kadar önemsiyorsa istifa eder.

GÖREVDEN KAÇMAM

Ekrem İmamoğlu CHP Genel Başkanlığı'na adaylık konusunda hep tereddütlü konuştu. Ama ilk kez bu kadar ileri bir adım attı. "Mesele bir makam ve bir kurul meselesi değil. İdeallerim uğruna görev almaktan çekinmem, çekinmedim. Aynı yolda yürüyeceğim. Süreci takip ediyorum" dedi. Bu bir adım daha ileri gittiğini gösteriyor.

HANGİ SÜREÇ

Ama burada kilit nokta, "Süreci takip ediyorum" cümlesidir. İmamoğlu iki noktaya işaret ediyor. "Siyasi yasak ne olacak? İstanbul Büyükşehir Belediyesi seçimi ne olacak? Bakın bunların hepsi cevapları verilmesi gereken sorular" diyor. Belli ki siyasi yasak gelecek mi, İstanbul seçimleri ne olacak, merak ediyor.

CESUR OLACAK MI

Bunlar elbette önemli noktalar. Ama ben İmamoğlu'na Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın siyasi mücadelesini iyi okumasını tavsiye ediyorum. Erdoğan süreçleri beklemedi. Süreçleri şekillendirdi. İnandı, mücadele etti ve sonunda kazandı. Ekrem İmamoğlu CHP Genel Başkanlığı için çok istekli ama cesaretli değil. Hannibal'ın dediği gibi, "Ya bir yol bulacak ya bir yol açacak". Yoksa Kılıçdaroğlu onu kurultayda yer. Aynen cumhurbaşkanlığı adaylığında olduğu gibi.

GÖZLER HAKAN FİDAN'IN ÜSTÜNDEYDİ

MECLİS Başkanlığı seçimini izlemek üzere Meclis'teydim. Meclis'e muhalefet kulisinden girdim. Şöyle bir tablo vardı. CHP'liler, İYİ Partililer, Saadet, DEVA ve Gelecek Partililer ayrı ayrı oturuyorlardı. CHP listelerinden Meclis'e girmiş milletvekilleri değil, sanki iktidar ve muhalefet gibi birbirlerinden uzak duruyorlardı.

MUHALEFET KULİSİNDEKİ TABLO

Öbek öbek oturmuşlardı. Birlikte çay bile içmiyorlardı. Tabii hep böyle sürmez ama ortada Millet İttifakı falan kalmamış. Yarın başörtüsüyle ilgili Anayasa değişikliği ya da Irak-Suriye, Libya tezkereleri geldiğinde kimin iktidarla kimin muhalefetle birlikte hareket ettiği belli olmaz. Muhalefet kulisindeki manzarayı görünce muhalefetin tek blok halinde hareket edemeyeceğini düşündüm.

İLGİ ODAĞIYDILAR

Meclis Başkanlığı seçiminden önce milletvekili seçilen eski bakanlar ardından da yeni bakanlar yemin etti.

ROCK YILDIZI GİBİ

Günün esprisi Hakan Fidan'la ilgiliydi. Dışişleri Bakanlığı'ndaki devir teslim sırasındaki, "Türkiye Hakan Fidan'ın sesini duydu" esprisine atıfla, "Meclis Hakan Fidan'ın sesini duydu" denildi. Yemin töreni bitince bakanlar Genel Kurul salonunda uzun süre tebrikleri kabul ettiler. Bu sırada Meclis'in şeref salonu doluydu. Bakanların çıkışı bekleniyordu. İlk çıkan Hakan Fidan oldu. Herkes onu görmek için uğraşıyordu. Hakan Fidan rock yıldızı gibi ilgi görüyor.

YAŞAR PAŞA

Genelkurmay Başkanlığı üniformasını çıkarıp Milli Savunma Bakanlığı görevini üstlenen Yaşar Güler'i yemin töreni nedeniyle bulunduğu sırada Meclis'te izledim. Kısa sürede sivil hayata uyum sağlamış.

MECLİS BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ

Meclis Başkanlığı'na dört dörtlük bir isim seçildi. Numan Kurtulmuş demokrasi mücadelesinin içinden gelmiş birisi. Hep milli irade kavgası verdi. Entelektüel birikimi ve siyasi geçmişi ile Meclis'i onurla temsil edecek bir başkan oldu. Gönülden tebrik ediyorum.

ALİ YERLİKAYA: REHBERİMİZ HUKUK

Yeni bakanlarla konuşuyorum. Eski bakanlarla telefonlaşıyorum. Benim için dostluklar baki. Makam ve mevki ile değişmiyor. İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya ile konuşuyorduk. Devir teslim töreni sırasında yaptığı konuşmadaki insan hakları ve hukuk vurgusuna değindim. "Göreve başlarken yaptığınız bu vurgu kamuoyu tarafından çok olumlu karşılandı. Hatta muhalefet milletvekillerinden bu yönde olumlu değerlendirmeler yapanlar oldu" dedim.

TÜM BİRİMLERE SÖYLÜYORUM

İçişleri Bakanı Yerlikaya, "Bizim temel referansımız hukuk ve İnsan hakları. Bakanlığımıza bağlı birimleri ziyaret ediyorum. Sizinle görüşmeden önce de Emniyet

08.06.2023

Genel Müdürlüğümüzü ziyaret etmiştim. Polisimize ve jandarmamıza hep aynı ifadeleri söylüyorum” dedi. Terörle mücadele konusunda en ufak bir taviz vermeden Türkiye'nin bu yaklaşıma ihtiyacı var.

Esfender KORKMAZ

Londra tefecilerinin ortağı kim?

Herkesin ağızında '**Londra Tefecileri**' var. Çözüm üretemeyen bir toplum bu gibi algı veya slogan üretmede ustalaşır. '**Londra Tefecileri**' demek de bir slogandır. Aslında Londra Tefecileri diye bir finans şekli yoktur. Devlet veya özel sektör, döviz olarak borçlanmak isterse, tahvil çıkarır dış piyasada satar. Bankalar sendikasyon kredisi alır.

Söz gelimi; bu sene başında hazine 2029 vadeli tahvil ihraç ederek 2,25 milyar dolar borçlandı. Bu tahvillerin getiri oranı yüzde 9,50'dir. Dünya yüzde 3 veya 4 faizle borçlanırken, hazine yüzde 9,50 faiz veriyor.

Bugün Türkiye'nin sigorta risk primi (CDS) 5 yüzdellik puandır. Libor faizi yüzde 5,44'tür. Türkiye Libor artı bir faizle borçlanırsa, CDS ile birlikte yüzde 11,5 faiz oluyor. Demek ki yurt dışında sermayeye tefeci faizi veriyoruz. Yani yabancı fonları tefeci biz yaptık.

Dahası, hazinenin 2,25 milyar dolarlık borçlanma nedeni ile yaptığı açıklama aynen şöyledir; Tahvilin yüzde 35'i Birleşik Krallık, yüzde 21'i ABD, Yüzde 19'u Türkiye, yüzde 14'ü diğer Avrupa ülkeleri, yüzde 10'u Orta Doğu ülkelerine satıldı. Kaldı ki Londra'da tahvil satın alan bir fonun ortakları Türkler ve Araplar da olabilir.

Türkiye'nin bir yıl içinde çevirmesi gereken 205 milyar dolar dış borcu ve finanse etmesi gereken takriben 60 milyar dolar cari açığı var.

Hem döviz ihtiyacımız var, hem riskimiz yüksek ve fakat borçlanma kanallarını ve yabancı sermayeyi suçlamaktan da geri kalmıyoruz. Bunun içindir ki, dün dolar kuru 23 liraya çıktı. 7 Mayıs'ta 19,50 olan dolar kuru bu bir ay içinde yüzde 18 oranında artmış oldu.

Gerçekte ise döviz tuzağını kendimiz yarattık. Çünkü çözüm var ve yapmıyoruz.

1-Türkiye dış açıkların yarıdan çoğunu, 2022'de yüzde 80'ini, Rusya ve Çin'e karşı veriyor. 2022 yılında Rusya ve Çin'e karşı verdiğimiz dış ticaret açığı 86 milyar dolar oldu. Türkiye'nin 2022 toplam cari açığı ise 48 milyar dolar oldu.

08.06.2023

2023 ilk 4 ayında Çin'den ithalatımız 14,1 milyar dolar, Çin'e ithalatımız 0,9 milyar dolardır.

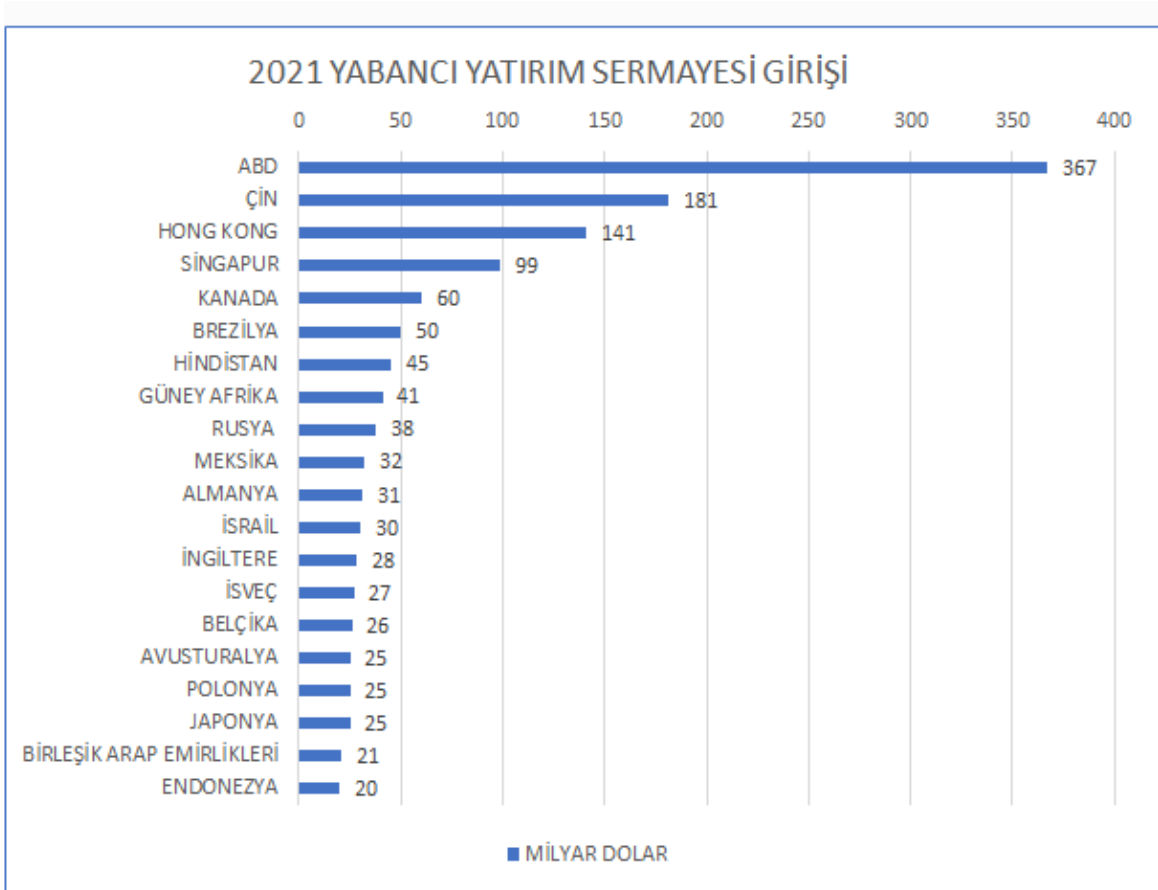
Eğer Türkiye, Rusya ve Çin'e kota getirir, ithalatını yarı yarıya azaltırsa zaten başka bir önleme gerek kalmadan cari açığımız kalmaz.

2000 yılında Çin'de fert başına GSYH 2,100 dolar iken, Türkiye de 4,249 dolar idi.

Aradan geçen 21 yılda, 2021 verilerine göre Çin'de fert başına gelir 12,551 dolara, Türkiye de ise 9,661 dolara yükseldi.

Çin'in hızla büyümesi ve zenginleşmesine doğrudan yabancı yatırım sermayesi neden oldu.

Sermaye birikimini tamamladıktan sonra yabancı sermayeye ihtiyaç kalmayabilir. Ama bugün maalesef yabancı sermayeye muhtacız. Ama gelmiyor.

Kaynak; [Unctad, World Investment Report, 2022](#)

2-Yabancı sermaye girişini özendirmek gerekir.

08.06.2023

Önce hukuki ve demokratik altyapıyı düzenleyerek, sermaye için güven ortamı oluşturmak gerekir. Sonra yabancı sermayeyi teşvik kararları alınması gerekir. Yabancı sermaye çeken ülkelerden;

Çin, teknolojik yatırım yapan yabancı sermayeye teşvik veriyor.

Hindistan, üretim yapan yabancı sermayeye ikinci el sermaye malı ithal izni veriyor. Lisanssız ihracat yapma hakkı tanıyor.

Polonya, özel ekonomi bölgeleri oluşturdu ve tam ve kısmi kurumlar vergisi muafiyeti ile, gümrük vergisi muafiyeti tanıyor. Belli bir sınırın üstünde yatırım yapıp, istihdam yaratanlara yüzde 50 mali destek veriyor.

Bu önlemler kısa dönemde uygulamaya girer. Orta ve uzun dönemde de ithal girdiyi içeride üretmenin yolunu bulmalıyız.

İbrahim Kahveci

Bu kur yükselişi sağlıklı

Ağır hastasınız... Tedavi olmak yerine ağrı kesiciler ve benzeri geçiştirici önlemlerle ayakta duruyorsunuz.

Oysa bu suni ayakta durma yorgunluğu hastalığınızı daha da ilerletip belki de sizi tamamen yatağa bağlayacak bir duruma getirecek.

Sorunu görmemek ve ertelemek mi daha iyidir yoksa sorunu açığa çıkartıp ne olduğunu gördükten sonra önlem almak mı? Tabii ki gönül isterdi ki sorun hiç oluşmasın.

Nitekim sorun oluşmasın diye uyarın iktisatçılar hain, Londra tefecilerinin temsilcileri, mandacı vs vs gibi suçlamalara maruz kaldılar.

Hep söylediğim cümlemi tekrar edeceğim: **Kaybettiğimiz parayı buluruz ama kaybettiğimiz akıllı zor buluruz.**

Bu ülke bir akıl tutulması yaşadı. Ve bu akıl tutulmasının faturasını ödeme zamanı geldi.

Kısaca acı reçete içilmezse ileride derin bir yatağa düşmüş hastalık çekeriz.

Şimdi ne olacak? Ya da ne olmalıdır?

Öncelikle bizim olmayan gelire ithalatı besleyen tüketimi kısmamız gerekiyor. Kazanmadığımız parayı harcayarak yalancı baharı yaşadık.

Fatura ödeme zamanı geldi...

Kemerler sıkılacak, bu olmadan düzelemeyiz.

Kemer sıkılmak için ucuz kredi artık olmayacak. Talep düşüşü bir süre sonra fiyatları stabil hale getirecek.

08.06.2023

Ama şimdilik alev sönmeden önce son harlanma yaşıyoruz. Keşke biraz daha kontrollü ve 1-1,5 aya yayılı olsaydı.

Merkez Bankası 22 Haziran toplantısında bu ateşi söndürecek kararları almak zorunda. Aksi halde bu ateş her tarafı yakabilir.

Artık kaçış yok. Ateş yeniden parladı ve sorunun ne olduğunu herkes gördü.

Fakat bu iş eğer daha hafif geçsin istiyorsak öyle çoğu kimsenin pek umurunda olmadığı hak-hukuk-adalet gibi sembolleşen demokratik değerlere de ihtiyacımız olacak.

Çünkü sadece yurtiçi kemer sıkarak tarladaki ateşi söndürürüz ama yeni ekim için dış sermaye de gerekiyor.

İşte o yabancı sermaye gelirken bu söylediğim değerleri de göz önüne alıyor. O nedenle ülkemizin kısa sürede sorunları çözmesi isteniyorsa herkesin bu ülkenin düzelmesine katkı vermesi gerekiyor.

Bu iş öyle basit sloganlarla geçirilebilecek bir durum değil.

Ciddiyetin farkına umarım varmışızdır.